

Nemzetközi néptáncgála a szabadtérin

■ A fellépő külföldi együtteseket a múlt hét végi újszegedi előadásokon már megismerhette a város közönsége – két igazán színvonalas, jó hangulatú estén. Horvátországból, Split városából érkezett a nagy múltú, 1972-ben alakult Brodosplit együttes, saját gyűjtésű, autentikus táncokkal bejárták már Európát, de Magyarországon most szerepelnek először. A vajdasági magyarság táncgyománnyainak megőrzésére vállalkozott a Moravicáról érkezett Délibáb táncgyűjtés, s ugyancsak vajdasági a Vrbas együttes; az egyik legkiválóbb szerb tánc-csoport már az 1985-ös fesztiválon is nagy sikert aratott Szegeden. A Maros Táncgyűjtés Románia egyik legrégibb, világjáró csoportja; szakembereik a Mezőség, a Maros- és Küküllő-mente csodálatos zenei és táncanyagát dolgozzák föl. 1990 óta román és magyar tagozata működik. Szeged vendégei a román táncosok, zenészek és énekesek. Ugyancsak Romániából jött az idei fesztivál unikum-együttese, a Szászcsávási Dalárda, amely 157 éve alakult. Elsősorban erdélyi szerzők népdalfeldolgozásai szerepelnek műsorukban, de madrigálok, más világi és egyházi énekek is a repertoár részei. A magyar folklórban ritka többszólamúság előadásuk különlegessége. Kelet-Szlovákia folklórját zsemléni, abai, szépebbéi táncok mű-

sorra tűzésével őrzik a kassai Zeleziar Táncgyűjtés tagjai, a pozsonyi Szóttos pedig a szlovákiai magyarság reprezentatív együttese. Jellegzetes „kard és pajs” táncokkal aratták kezdeti sikereiket az isztambuli Yesilköy Táncgyűjtés tagjai, mai repertoárjukban azonban Törökország különböző tájegységeit bemutató számok is szerepelnek. Breton táncosok most először szerepelnek a fesztiválon: a Stangala együttes jelenléte Szeged gyorsan fejlődő bretagne-i kapcsolatainak köszönhető. A péntek esti szabadtéri bemutatón, a Mesemondó című táncjátékban a külföldi vendégek mellett a hazai együttesek színe-java lép fel: a koreográfus-rendező, Diószegi László – és Gaug Ágnes – csoportja, a Válaszút együttes; a Bihari, amelyet a néptáncgálák atyja, Novák Ferenc vezetett és persze hozott a szegedi fesztiválókra (Neuwirth Anna a jelenlegi együttesvezető); a Stoller Antal vezette Vasas, akik szintén visszatérő vendégei a szegedi seregszemlének; a Kertészeti Egyetem csapata (művészeti vezető Balla Zoltán); és természetesen a házigazdák, a Nagy Albert vezette Szeged Táncgyűjtés és a dr. Tóth László, valamint dr. Tóthné Szabó H. Katalin által irányított Borica. A táncjáték az örökké síró királykisasszony Európa sok országában ismert meséjére épül (dramaturg: Novák Ferenc). Zenéjét Rossa László szerezte – Léka Géza verseire. A rendező-koreográfus, Diószegi László táncai mellett Stoller Antal és Zsuráfszky Zoltán koreográfiái szerepelnek a játékban. A díszlet Iszlai Zoltán munkája; jelmez és művészeti munkatárs: Gaug Ágnes. A kitűnő énekes, Berecz András lesz a mesemondó, Zsáky Júlia a kis királylány. A darab második előadását szombaton tartják meg a szabadtérin.

■ Sok panasz éri az egyetemi klinikákat: nagy a zsúfoltság, a tisztaság és a rend is nagy kívánnivalókat, az egyes klinikák, intézetek között akadozik az információcsere. Ugyanakkor egyes újságok túlköltekezésről, túlzott reprezentálásról, a lehetőségeket messze túlhaladó fejlesztési tervekről beszélnek. Rektor Úr, miként itéli meg, van-e lehetőség a gazdálkodásra, vagy egyszerűen csak elkötik a rendelkezésre álló pénzt?

– Az elmúlt két esztendő talán legfőbb eredménye, hogy túljutunk azokon az éveken, amikor a kapott pénzt valahogyan elköltöttük. Kezdünk oda jutni, hogy megjelennek a tudatos gazdálkodás első jelei, ezt a folyamatot követni is képesek vagyunk. A jelenlegi pénzügyi rendszerben – az esztendő zárómérlegét csak a következő év áprilisában tudjuk meg! – a gazdasági tevékenységünk vakrepülés. A legkülönbözőbb és egymásnak ellentmondó előírások kötik meg kezünket. Fáradtságos munkával többféle kimutatás készül, az egyik szerint 500 milliós hiányunk van, a másik alapján megtakarítottunk 200 milliót, de a végösszegben ez már csak ötmillió, s kiderül, hogy egyik sem igaz, mert a hiányunk 170 millió. Ez kaosz, ez tarthatatlan. Előrelépést jelent, hogy a félévi állapotot már a napokban megkapom. Be kell építenünk a SZOTE minden munkatársának gondolkodásmódjába és természetesen cselekedeteibe is,

■ Beszélgetések a SZOTE rektorával 2.

A tudatos gazdálkodás felé

Dr. Fráter Loránd a szükségletekről, a számítógépes rendszerről, a műszerfejlesztésről

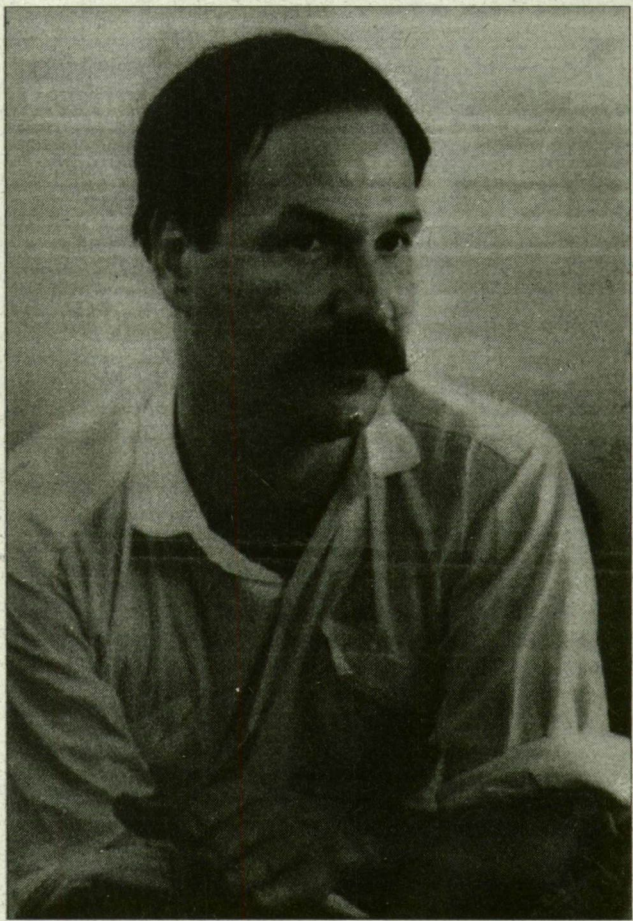
Állam az államban – mondták évtizedekig, amikor város és az egyetem kapcsolatairól volt szó. Való igaz, ami az egyetem falai mögött zajlott, nem tartozott a köznépre, így aztán misztikus kódok lengték körül a nagy nevű professzorokat, a nemzetközi híró intézeteket s a néha kiszivárgó ellentmondásokat. Aztán kieresztették a palackból a szellemet. Minden a visszájára fordult, az egyetem lettek a leginkább megszűntetett botrányok színhelyei, a professzorokat, kutatókat pedig hőssé, vagy antihőssé avasálta a hirtelen jött nyilvánosság. Tudjuk, az egyetemi hierarchia nehezen kikezd-

hogy mi mennyibe kerül. Tonaszámra használjuk a vattát, de soha senki nem mérte föl, mennyi az optimális szükséglet. Rettenetű erőfeszítésünkbe került, amíg kidolgoztuk azt a nyilvántartási rendszert, amellyel végigkövethetjük a gyógyszerek útját a beérkezéstől a felhasználásig. Felméréseink alapján kiderült, hogy a szükséges fogyasztás olykor fele is elkallódik!? Ez egyetemi viszonylatban százmillióstétel. Ha nem is ilyen nagyságrendben, de ezt tapasztaljuk a vegyszerek terén is. A laborviszonyokat is átvilágítottuk, s állunk egy egyszerű használatos műanyag vérvételi rendszerre. Ezzel a módszerrel mikro-

menntételekkel sokféle vizsgálat automatikusan végezhető. Az automata ára egy-két év alatt – a vegyszerek pocskolálásának megszüntetésével – megtérül. Nem olcsó az áttállítás, de szükséges anyagi helyzetünkben is meg kell oldani éppen a betegek és az egyetem jövője érdekében. Meggyőződése, hogy a költségvetés jövőre sem kínál bővebb lehetőségeket, s ha erre nem tudunk felkészülni, béklyóba kényszerülünk. A kórházak nagy része már csődöt jelentett, tódulnak a betegek a klinikára, s a klinikák már nem tudják továbbküldeni őket. E kettős teher alatt létkérdésekké válnak azok a fejlesztések, amik a laikusok szá-

„A népművészet is elemzi önmagát”

A mesemondó: Berecz András

Fotó: Gyenes Kálmán

és mesélni. A nyár a táborok időszaka, a Felvidékre, Gimesbe és a Vajdaságba is megyek. Van egy nagy tervem is. A magnóra mondott vallomásokból – mert magnószalagra vettem nemcsak a dalokat, hanem amit előtte, utána elmondtak az énekes emberek – most kezdem érezni, amikor újra végighallgatom őket, hogy dalt gyűjteni indultam, de valami mást is készen kaptam. Ha egyszerűen próbálok fogalmazni: zeneelméletet magyar nyelven. Mert amit az iskolában tanultunk, az egy idegenből lefordított nyelv. A magas és a mély hangot a hagyományos

műveltségben, magyar nyelvtérleten vékony és vastag hangnak nevezik. A zenének már az alapvetése, a filozófiája gyökerestül más. Az idegen szakkifejezésekre rengeteg jól használható magyar kifejezésünk is van. Például a tremolo helyett billegtetni. Nyomon haladni a tisztán énekelni helyett. Sok példát mondhatnék még, a lényeg, hogy költői erejű, nagyon szép, s ráadásul használható kifejezések gazdája lettem a magánbeszélgetéseknek köszönhetően. Ezeket szeretném összegyűjteni, és egy könyvet írni belőlük. Nem keresek kiadót, előbb az

igazságot keresem. Rendszerezni kívánom ezeket Vas megyétől Moldváig és a Felvidéktől a Vajdaságig. Az ember azt gondolná, hogy a népművészetben, a hagyományos közösségi művészetben a dalolás nem tudatos. Olyan, mint a munka, a lefekvés. Nem elemzi önmagát. Közben kiderült, hogy nem így van, pontosan ugyanúgy elemzi. Sőt atomi részecskéig lehatol, és pontosan megmondja, hogy mitől jó, vagy rossz egy énekes. Óriási memóriával rendelkeznek az erre született nótafák. Minden faluban van valaki, akire sokan odafigyelnek. Ha ő dalol, akkor az esemény, amire az ablakok is kinyílnak.

■ Hogyan változtak az erdélyi viszonyok az utóbbi években?

– Ceausescu eltüntetése óta új jelenség, hogy mi, a „leckemegtanulók”, akik az idős és nehéz sorsú erdélyi emberektől igyekeztünk megtanulni a legrégebbi rétegét a magyar népzene, most egyszer csak azzal találkozunk szembe, hogy az ottaniak tudásuk csúcán állhatnak hozzáuk. Talál meg magad ebben a helyzetben te, a Budapest belvárosi ember! Ott vagy velük egy színpadon, és ugyanazt énekeled, amit a másik, akinek a génjei is azt énekelik, meg a sorsa is. Ugyanakkor bennünket is meghívnak Erdélybe. Olyan ez, mint a törvénytáblának felmondani a pontokat. Különös, zavarbaejtő helyzet. Egyelőre csudálkozással vegyes örömmel fogadtak bennünket.

N. Zs.

Olcsó, nagyméretű női és férfiruhát, cipőt vásárolok!

Ruha-, cipőbizományos, Szeged, Keresztöltés u. 25/B. Nyitva: hétfőtől-péntekig 14-18 óráig. Szombaton: 8-12 óráig.

– Valóban nélkülözhetetlen a számítógépes rendszer, az informatikai hálózat kiépítése. Alápfeltétel, hogy a jelenlegi kórlap helyett elektronikus módon tároljuk azokat az adatokat, diagnosztikai felméréseket és vizsgálati eredményeket, amelyek egy-egy beteghez kötődnek. Ez a rendszer kezd kiépülni és működni, már él a radiológiai klinika egyes épületei között. Ott már a képtovábbítás módszereinek kísérletei folynak. A laboreredményeket már számítógépbe tápláljuk, s több intézet és klinika is készül a rendszerbe való bekapcsolódásra. A teljes működéshez, a rendszeres használatához nagyon fontos a rutinos és kiképzett szakembergárda, az úgynevezett emberi tényező. Ehhez két-három évre van szükség.

■ Ha egy professzor külföldi tanulmányútja, ismeretségei, vagy munkája révén ajándékműszerhez, klinikai eszközökhöz jut, mindjárt megjelenik a saját és világáig kürtöli az eseményt. Kevesebb szó esik viszont az egyetem tervszerű műszerfejlesztéséről, technikai beruházásairól.

– Az ajándékba kapott berendezések az egyetem tervszerű műszerbeszerzésének mintegy 10 százalékát ha kitezik. Ugyanakkor az egyetemi program számol nem csupán a műszer vagy eszköz beszerzési árával, de annak működtetési feltételeit is megteremti, kialakítja a szükséges helyiséget, biztosítja az elektromos ára-

mot, a vegyszert, a működtető személyzetet. Az ilyen aján-dékoknak viszont mindig olyan költség- és szervezési vonzata van, amely nem tervezhető, mindig váratlan és pluszkiadásokat jelent az egyetemnek. Ebből következik, hogy jó néhány műszer kihasználatlanul, az infrastruktúra hiánya miatt áll. Az egyetemi műszerbeszerzés gyengén, de nem rosszul működik. A klinikák és intézetek évről évre beadják műszerbeszerzési elképzeléseiket, ez az igény mintegy tízszerese a lehetőségeknek. A műszerbizottság rangsorol, s bizony körültekintő mérlege-lések után sem könnyű a döntés, a sorrend megteremtése. Előfordul, hogy különböző klinikák, teszem azt háromféle centrifugát igényelnek. Ez azt jelentené, hogy három helyről kellene megszervezni az alkatrészbeszerzést, szervizelést stb. El kell dönten, melyik típus használható a legjobban, s csak azt szabad megrendelni. A költségvetés eleve félretesz bizonyos összegeket pályázatok-ra. Egyeztetések, indoklások, körültekintő érvelések nyomán egyetemünk sokféle pályázaton szerepel sikerrel. A műszerbizottság a kutatást igyekezett preferálni, most viszont prioritást a diagnosztikára kell helyezni, ezt kell legelőször felfejleszteni, mert ez mindenféle gyógyítómunkának az alapja.

(Folytatjuk.)
T. L.